

DIRVA

Nr. 121

Spalis-October 21, 1960

Cleveland, Ohio

TAUTINĖ SAMONĖ LIETUVOJE TEBĖRA RAKŠTIS
KOMUNISTŲ AKYSE

G. Zimanas, kurį Brooklynio bimbinkai pernai buvo pavadinę d z ū k u, bet kurs buvo ir liko žydas, nors kažkodėl stengiasi to neminti, parašė virtinę pasiguodimų, kad "nauja nugali", suprask, kompartijos idėjos ir Lietuvoj pamažu įsišaknija, arba prie jų bent jaunimo dalis pamažu pripranta, kai kur jomis net ir karščiau persiima. Bet optimistiškai guosdamasis, Zimanas ir "atgyvenomis" dar gailiai tebesiskundžia, ir dėl jų ragina susirūpinti.

Pasirodo, kad Lietuvoje esama naujos rūšies "recidyvistų". Zimanui recidyvistai yra ir tie, kurie jau atrodę išgydyti nuo "buržuazinio nacionalizmo" nuotaukų, bet ir vėl į jas atkritę. Tokių "recidyvistų" esama, anot Zimano, "dargi ir visiškai tarybinių žmonių tarpe, dargi ir tarp tokių žmonių, kurie tikrai nieko bendro neturi su nacionalistais". Todėl esą, su tokiais recidyvais reikia kovoti, o "kova turi būti nuolatinė, nenutrūkstama, turi vis stiprėti". Nes, esą, tos "praeities liekanos", jei netramdomos, tai ne tik nenyksta, bet netgi stiprėja: "Jos (tai yra, tos "buržuazinių nacionalizmo liekanos") yra kaip piktžolės. Palikite jas nedideliame sklypelyje, kur nors patvoryje, kur jos jums atrodo nepavojingos. Jos išbrandins sėklas ir plis nesulaikomai".

Šiuo atveju Zimanas bus padaręs stambią taktikos klaidą. Jam, kaip nelietuviui, mažiausiai tederia lietuviams spausdinama laikraestyje lietuvių tautinę samonę vadinti naikintinomis piktžolėmis. Toki įsišokimai veikia lietuvių jaunimo tautinį susipratimą, kaip alyvos šūpsnys į ugnį.

RUSŲ KALBOS LIETUVOJE NEVA GALIMA IR NESIMOKYTI...

Vykdamas Chruščiovo įsakymą mokyklų reformą, Lietuvoje (ir kitose nerusiškosiose bolševikinės imperijos vietose) rusų kalbos mokyklose mokyti nebeprivaloma. Žinoma, neprivalomų rusų kalbos pamokų skaičius pasilieka, koks buvęs, tai yra nepalyginti didesnis, negu kitų svetimų kalbų pamokų skaičius.

Prisimintina, kad kai Chruščiovo reforma buvo dar ką tik paskelbta ir buvo leista ją svarstyti, Lietuvos net kompartijos centras (net sekretorius Niunka) aiškino, kad rusų kalba Lietuvoje mokyklose turėtų likti privaloma, nes tik taip mokiniai galės jos gerai išmokti, bet kad užtat Lietuvoje mokymo laikas būtų bent vieneriais metais ilgesnis, negu Rusijoje, kur šalia gimtosios kalbos nereikia mokytis kitos kalbos taip, kaip kitiems reikia mokytis rusų kalbos.

Lietuvos komunistų samprotavimas buvo bent kiek "nacionalistiškas", būtent, jie nuogastavo, kad Lietuvos jaunoji karta, nepakankamai išmokusi rusiškai, bus visiškai rusų užguita ir jai nieko kita neliks, kaip tik vargti kolchozuose. Bet Chruščiovas savo plano

keisti nesutiko, nerusiškoms mokykloms metų pridėti neleido, o rusų kalbą tose mokyklose paliko neprivaloma.

Tuo būdu rodomas didelis rusų liberalumas ("jokių rusifikacijos pasikesinimų") ir kartu bandomos sudaryti patogesnės sąlygos kolonizacijai. (Rusifikacija ne visai paranki kolonizaciniams užsimojimams. Prisiminkime nacių SS organe keltą klausimą dėl "rytinių žemių": "Germanizacija ar kolonizacija?").

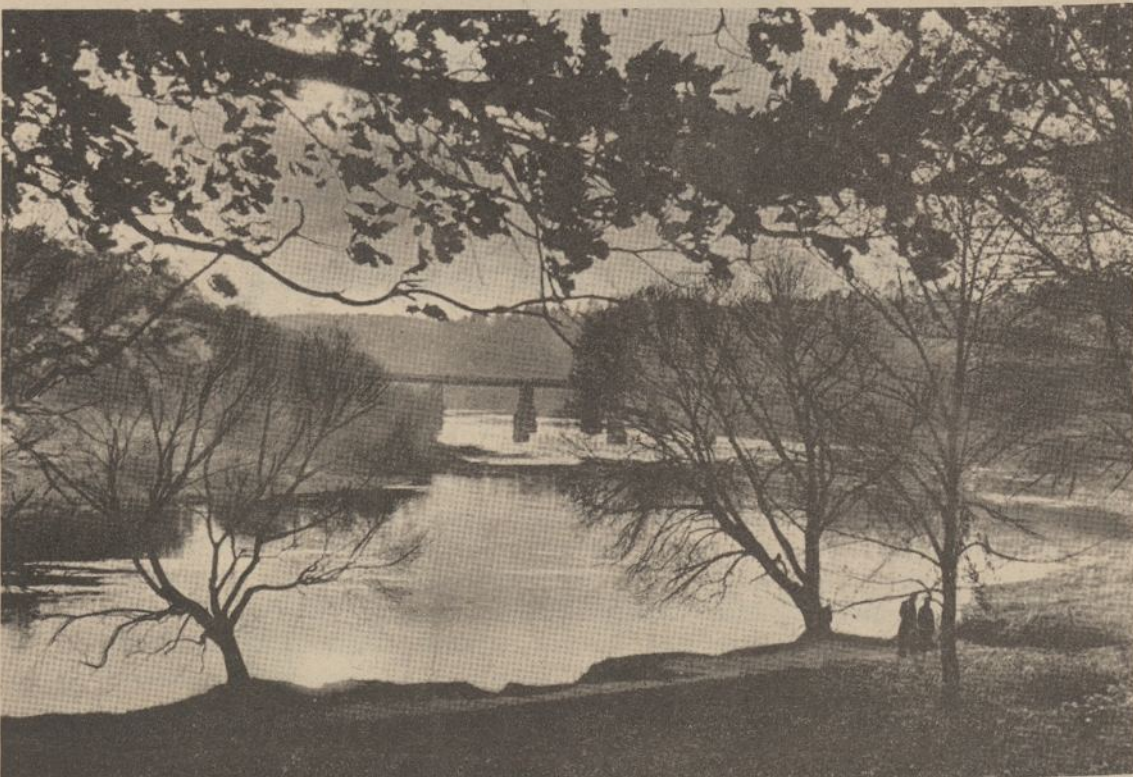
Bet Lietuvoje, bent tuo tarpu, nesiskubinama naudotis lengvatomis dėl rusų kalbos mokymosi. G. Zimanas "Tiesoje" sako, kad "Niekam ir į galvą neateina atsakyti mokymosi. Savanoriškai rusų kalbos mokosi tiek pat žmonių, kaip kad

(Nukelta 4 psl.)

MIRĖ DR. STEPONAS STANKUS

Ekonomijos mokslų daktaras STEPONAS STANKUS, aktyvus tautinių organizacijų veikėjas, Vilties Draugijos narys ir Dirvos bendradarbis, būdamas pačiam gyvenimo stiprume -- eidamas 54 metus, mirė Chicagoje spalio 17 d. Plačiau žiūrėk 4 psl.

Neris ties Vingio parku.

Erdvilis Janulaitis, atskridęs iš Kauno, po 16 metų Los Angeles aerodrome susitinka su tėvais.

TIK ATVYKĘS IŠ KAUNO Į LOS ANGELES

Po 16 metų laukimo ir svajonių -- gražusis sapnas tapo tikrove. Tėvai sulaukė sūnaus, jaunieji broliai savo vyriausio brolio... 1944 metais liepos mėnesį Pranas ir Antanina Janulaičiai išvyko iš Šiaulių miesto į vokiečių tada okupuotą Elzasą (Prancūzijoje) darbams, ir nacių Arbeitsamtas neleido drauge paimti pirmagimio sūnaus Erdvilio, tada tik šešių mėnesių kūdikio.

Nuo to laiko Lietuvos okupacijos ir karo suskaldyta šeima tęsė savo atskirus gyvenimus. Karui baigiantis Janulaičiai persikėlė į Montpellier, vėliau į Paryžių, kur prieš 11 metų gimė kitas sūnus Neris Jurgis. Po poros metų jie išemigravo Ameriką ir apsigyveno Los Angeles, kur prieš 9 metus gimė trečias sūnus Gintaras.

"Internacionalinė" Janulaičių šeima čia sumani ir gražiai įsikūrė nuosavuose namuose 7031 Flight Avenue, Los Angeles 45, Calif. Jau daugiau kaip prieš metus jie visais įmanomais doriais būdais ėmė dėti pastangas susigrąžinti į savo tarpą vyriausiąjį sūnų, dabar bebaigintį 17 metų.

Erdvilis Janulaitis, likęs kūdikio tėvynėje, širdingai ir rūpestingai gerų giminių buvo globojamas, paaugus leidžiamas mokyklon į Šiaulius, o pastaraisiais metais mokėsi Kauno trečiojoje gimnazijoje. Jis išaugo sąmoningu, puikiu ir gerai išauklėtu lietuviu jaunuoliu ir gyveno troškimu kada nors susitikti su tėvais, kurių jis neatminė, ir su jaunesniais broliais, kurių jis niekada nebuvo matęs. Ir pagaliau šis didysis sapnas išsipildė.

Erdvilis gavo sovietų ir Amerikos leidimus išvykti pas savo tėvus. Š. m. spalio 10 d. išskridęs lėktuvu iš Maskvos, su trumpais sustojimais Kopenhagoje ir New Yorke, spalio 12 d. vakare išlipo iš American Airlines lėktuvo Los Angeles tarptautiniame aerodrome, kur jo laukė tėvai, broliai, kiti giminės, šeimos draugai, o taip pat amerikiečių žurnalistai su fotografais. Kitą dieną Los Angeles radijo stotys žinių tarnyboje pranešė apie naują lietuvių atvykėlį iš anapus geležinės uždangos, o laikraščiai įdėjo sutikimo nuotraukų ir platesnius aprašymus apie tos suskaldytos šeimos istoriją ir susijungimo džiaugsmą.

Mūsų nuotraukoje, kurią darė Los Angeles Herald and Express vakarinio dienraščio fotoreporteris, viršuje matyti dvi paras veik nemiegojęs, bet žvalus ir linksmas Erdvilis Janulaitis, ant laiptų, tik išlipdamas iš lėktuvo. Apačioje laimingi tėvai Pranas ir Antanina Janulaičiai, vidury iš džiaugsmo sujudinti broliai Gintaras ir Neris - Jurgis...

KUBA VIS DAUGIAU DAROSI PRIKLAUSOMA NUO SOVIETŲ

Praeitą savaitę Fidel Castro paskelbtas nutarimas nacionalizuoti Kuboje esančius bankus ir įmones yra ženklas, kad Kubos ekonominė struktūra keičiasi ir vis daugiau darosi priklausoma nuo sovietinio bloko.

Nusavindamas visus bankus (išskyrus du skyrius Kanados bankų) ir beveik visas didžiąsias ir vidutines įmones, Castro pažabojimo krašto ekonomiją ir laisvajai iniciatyvai palikta labai maža vietos. Sunku ir įsivaizduoti, kad kuris kitas kraštas Vakaruose imtųsi tokio visuotinio įmonių nacionalizavimo.

Tai ne represiją prieš "ekonominę agresiją", nei būtinumas iššauktas aplinkybių. Amerikai sumažinus cukraus importą, rugpičio mėnesį buvo nusavintos kai kurios amerikiečių įmonės. Ir naftos valyklos, kurių savininkas neparodė Castro palankumo, buvo atimtos.

Dviem mėnesiams praslinkus Kubą pasirašė su Sovietija susitarimą ir mažasis cukraus ir naftos karas privertė Kubos ūkinį gyvenimą pasukti nauja kryptimi. Ir taip krašto aprūpinimas vis daugiau priklausys nuo sovietinio bloko.

Kubos ūkinis gyvenimas tokiu būdu tapo visiškai susocialintas pagal liaudies demokratiją, anoj pusėj geležinės uždangos, pavyzdį.

Šitas nutarimas, atrodo, jau seniai buvęs apsvaistytas ir nės,

kaip kas bando įrodinėti, tik JAV blogos politikos rezultatas.

Prie šio plano įgyvendinimo prisidėjo du marksistai: Castro brolis Raulas -- armijos viršininkas ir ypač Ernesto Guevara -- tautinio banko pirmininkas, neginčijamas Kubos ekonomijos viršininkas.

Guevara spalio revoliucijos proga pakviestas į iškilmes Maskvon, kur turės progos su Chruščiovu ir sovietų ekonomistais plačiau išsikalbėti. Manoma, kad jis pasirašys ūkinį susitarimą, kuris Kubą padarys visiškai priklausomą nuo Sovietijos malonės.

Jungtinės Amerikos Valstybės, reaguodamos į Castro režimo nacionalizacijas, kurios jau per daug aiškiai suka į komunistinės sistemos pėdas, uždraudė eksportinę prekybą, išskyrus tik maisto ir medicinos gaminius. Aukščiausioji JAV gaminių Kubą eksporto riba buvo pasiekta 1957 metais -- tada eksportuota už 617 milijonus dolerių. Praėjusiais metais jau buvo sumažėjusi iki 436 milijonų dolerių, o šiais metais jau nei dešimtadalio nebesiekė.

Sulaikymas JAV eksporto Kuboje tuoj bus skaudžiai pajustas, nes beveik visi pramonės įrenginiai yra amerikinės gamybos. O stingant dalių, atsiras dideli gamybos negalavimai.

Žinios iš viso
pasaulio

• Visi Chicagos didieji laikraščiai: Tribune, Sun Times, Daily News ir American pasisakė už R. Nixoną į JAV prezidentus. Tokį pat pasisakymą padarė ir abu Clevelando didieji dienraščiai -- Plain Dealer ir Cleveland Press.

• JAV PLANUOJA NATO apginkluoti atominiais ginklais. Žinia išėjo iš F. J. Strauss, Vokietijos gynybos ministro, kalbantis su laikraštiniškais.

• NEW YORK TIMES europinė laida pirmą kartą pradėta spausdinti Paryžiuje. Rinkimo mašinos, naujais technikos išradimais pasinaudojant, rinkėjo piršto paspaudimu, dirba New Yorke ir Paryžiuje.

• KUBA aliarmojoja, kad artimiausiom dienomis į salas gali išsikelti JAV paruošti daliniai.

Visuose paplūdimiuose, kur buvo laukiama sąjungininkų išsikėlimo, vokiečiai buvo įrengę visokių kliūčių ir spastų...

ILGAUSIOJI ŠIO AMŽIAUS DIENA... (2)

ROMMELIS: "Vienintelis mano priešas yra laikas"

Rommelis nesigailėjo savęs ir kitų, kad laimėjus laiką. Atlanto mūras atrodė įspūdingas, bet daug dar trūko, kad būtų nepaimamas...

Tur būt, tik vienas žmogus pasaulyje suprato invazijos svarbą. Rommelis tai ne kartą savo laiškuose žmonai pabrėždavo. Per keturis mėnesius, kai ji atvyko į Prancūziją, žmonai parašė apie 40 laišku. Ir beveik kiekviename jų dėstė savo mintis apie laukiamą puolimą.

Kovo 30 d. jis rašė: "Kovo mėnuo baigiasi ir anglo - saksai dar nepradeda puolimo... Aš pradėdau galvoti, kad jie nustoja savimi pasitikėjimo."

Balandžio 6 d. "Įėjimas čia didėja dieną ir naktį... Aš galvoju, kad jau tik kelios savaitės mus skiria nuo lemiančio įvykio..."

Balandžio 26 d. "Anglijoje moralė labai žema... Streikininkai rėkia "Šalin Churchill'į ir žydus", reikalaujami taikos vis garsiau ir garsiau. Tai blogas ženklas anglo - saksams tokiu momentu pradėti puolimą".

Balandžio 27 d. "Britai ir amerikiečiai, atrodo, negali daryti mums vizito artimoje ateityje..."

Gegužės 6 d. "Vis jokių ženklų iš britų pusės... Kiekvieną dieną, kiekvieną savaitę... Aš laikiu puolimo su pasitikėjimu gegužės 15 ar pabaigoj mėnesio..."

Gegužės 19 d. "Aš tikuos pasiskubinti savo projektus... Galgalėsiu birželį pasiilsėti namuose. Bet šiuo metu neatrodo, kad tai bus galima."

Savo savaitiniame raporte von Rundstedtui birželio 4 d. jis rašė, kad sąjungininkų pasiruošimai pasiekė kulminacinį tašką, padidino rezistencijai siunčiamų pranešimų skaičių, tačiau jis nemano, kad invazija bus daroma artimoje ateityje.

Gal šį vienintelį kartą Rommelis klydo.

Rommelio adjutantas kapitonas Lang pasižiūrėjo į laikrodį. Buvo be kelių minučių 6 val. ryto. Lygiai septintą juodu su Rommeliu turėjo išvažiuoti dviem automobiliais be palydovų. Vienam turėjo užimti vietas Rommelis su adjutantu, kitame operacijos skyriaus viršininkas pulk. Hans von Tempelhof.

Rommelis neįspėjo sričių viršininkų, pro kuriuos turėjo pravažiuoti, baidydamasis oficialių sutikimų, kad nesuvėlinus savo kelionės, jis norėjo Ulmą būtinai pasiekti 3 valandą po pietų.

Rommelis buvo įsitikinęs, kad jam atostogaujant neįvyks invazija. Jei anglo-saksai nepuolė gegužės mėnesį, kai oras buvo labai palankus, tai dabar greičiausiai invazija įvyksianti tik birželio pabaigoje, kartu su rusų armijos ofensyva Rytų fronte. Gi rusai negalėjo pradėti ofensyvos anksčiau, kol Lenkijoje neišdžiūs keliai ir laukai.

Tuo jis buvo tiek tikras, kad tam laikui davė įsakymą užbaigti gynybos darbus, kurie labai palengva judėjo priekin.

--Vienintelis mano priešas yra laikas, -- sakydavo Rommelis.

Ir kad laimėtų laiką jis nieko nesigailėjo. Nei savęs, nei kitų. Taip tęsėsi nuo pat jo atvykimo į Prancūziją 1943 m. lapkričio m.

Tą rudenį maršalas von Rundstedt paprašė Hitlerio duoti pagalbos. Bet vietoj davęs naujų divizijų, Hitleris jam atsiuntė į pagelbininkus drąsų ir ambicingą pralaimėjimo prieš Montgomerį Afrikoje.

Iki 1942 m. Hitleris ir jo pagelbininkai buvo tiek tikri pergale, jog nerado reikalo stiprinti pakrantę. Svastikos plevėsavo visoj Europoj. Bet laikas bėgo ir pagelbininkus drąsų ir ambicingą

Herrlingere, Vokietijoje, neseniai buvo suruošta maršalo Rommelio suvenyrų paroda, kur buvo išstatyta jo pomirtinė kaukė, uniformos, dėvėtos Afrikoje ir Prancūzijoje ir ordenai. Kaip žinoma, karo pabaigoje Rommelis dalyvavo sąmokslu prieš Hitlerį ir buvo suimtas. Hitleris jam pasiūlęs nusinuodyti arba stoti prieš teisną. Jam buvo pasakyta, kad jei priešinsis, bus nužudytas jo žmona ir sūnus. Jo mirtis tuo metu buvo aiškinama, kaip netikėtu kraujo išsiliejimu smegenyse...

maršalą Rommelį. Vakary fronto viršininkas, 68 metų amžiaus aristokratas, jautėsi įžeistas, pamatęs atvykstant Rommelį su "Gummibefehl" (elastikiniu įsakymu), inspektuoti Atlanto mūro įstiprinimus ir raportą duoti tiesiog Hitleriui. Von Rundstedt užklausė Keitelio, ar jis turės žiūrėti į šį "Marschall Bubi" (maršalą kūdikį), kaip į įpėdinį. Bet Keitel jam patarė nedaryti klaidingos išvados. Rommelis, nežiūrint savo gabumų, niekad negalės užimti jo vietos.

Vos tik atvykęs, Rommelis pradėjo inspektuoti Atlanto mūrą ir tai, ką jis pamatė, jį išgąsdino. Tik keliose vietose betoninės fortifikacijos buvo užbaigtos, visur kitur reikėjo dar daug dirbti. Kai kur darbai net nebuvo pradėti. Tiesa, Atlanto mūras buvo įspūdingas, didelio kalibro patrankos buvo pasiūliausios krante. Bet Rommeliui to buvo mažai, nes jis dar neužmiršo savo

ba Anglija pradėjo atsigauti. Hitlerio armija buvo visiškai sukompromituota rusų fronte. Jis suprato, kad Prancūzijos pajūris nebebuvo jam trampilu ofensyvai į Angliją, bet silpniausia vieta jo šarve.

Amerikai įstojus į karą, Hitleris rėkė, kad nuo Suomijos iki Pirinėjų jis padarysiąs priešui neperžengiamą frontą. Bet tai nebuvo lengva padaryti fronte, kuris tęsėsi 4,500 km.

Net pačioje siauriausioje vietoje tarp Anglijos ir Prancūzijos dar nebuvo tvirtovių. Nežinoma, kur buvo dirbama diena ir naktį. Milijonai tonų cemento buvo išpilta, kai visoj Europoj sunku buvo rasti maišelį cemento namams pataisyti. Astronomiškai kiekiai pilno buvo užsakyta, bet gauta

tik trupiniai ir dėl to nevisur galima buvo įrengti tvirtovių besisukiojančius bokštus. Ir tai mažino apšaudymo lauką.

Atlanto mūro statybai buvo reikalinga daug medžiagos ir jos negalima buvo gauti. Vokiečiai pradėjo ardyti Maginot ir Siegfriedo tvirtoves ir medžiagas vežti prie Atlanto. 1943 m. pabaigoje, nors mūras ir nebuvo užbaigtas dirbant pusę milijono žmonių, bet fortifikacijos pasidarė vis dėl to atbaidančios.

Tačiau Rommelis nuliūdęs žiūrėjo. Von Rundstedt irgi buvo tos pačios nuomonės, nors šiaip senis niekad nemėgo fortifikacijų. Jo nuomone, Atlanto mūras tebuvo tik monumentalinis melas, skirtas labiau vokiečiams, negu priešui. Šios fortifikacijos tik laikinai sukludys sąjungininkus, sakė jis, bet jos nesukludys jiems išlipti. Jo nuomone, reikėjo daugiau kariuomenės laikyti toliau nuo kranto, kad galima būtų pereiti į kontrapuolimą ir tai būtų mirtinas smūgis priešui, kol jis dar neturės didelių pastiprinimų šaudmenimis ir benzinu.

Rommelis buvo priešinąs šiai idėjai. Jo nuomone, reikia atmušti priešą paplūdimyje, būtent tada, kai jis dar bus vandenyje, besistengdamas išlipti krantan. Mes niekad negausim laiku pastiprinimų kontrapuolimui, sakė Rommelis. Svarbiausioji rezistencijos linija turi būti paplūdimyje. Ir ten pirmosios 24 valandos bus lemtingos tolimesnei karo eigai. Sąjungininkams ir mums tai bus ilgiausioji diena...

Hitleris bendrose linijose pritarė Rommelio projektui ir von Rundstedt buvo nustumtas į antrą vietą, nors ir skaitėsi vyriausioju vakarų fronto vadu. Rommelis vykdavo von Rundstedto įsakymus tik tada, kai jie sutapdavo su jo idėjomis. Šiaip jis atsakydavo: "Hitleris man davė tuo reikalu smulkesnių įsakymų".

Rommelio užsispyrimas per keletą mėnesių pakeitė viską. Visuose paplūdimiuose, kur tik buvo galima laukti sąjungininkų išlipimo, buvo pristatyta įvairiausių kliūčių: iš plieno, medžio ir ir cemento. Viskas buvo užmienuota. Krante buvo išmūryti cementiniai dantys, kurie turėjo pradurti laivų dugnus ar sulaukyti juos ilgesniam laikui, kad pakrančio artilerija galėtų pribaugti. Rommelis galvojo, kad dėl šių kliūčių priešas galės būti sunaikintas anksčiau, negu išlips į krantą.

Tačiau dar jis nebuvo pilnai patenkintas. Pakrantėse jis priklausė minų tankams susprogdinti ir keletą milijonų mažų minų, kurios pašokdavo iki žmogaus krūtinės aukščio ir sprogdavo, Rom-

melis tikėjosi iki invazijos pasiekti 6 milijonus minų. Tačiau, kad tikslias būtų pasiektas, reikėjo 60 milijonų minų.

Užpakaly šių minų, cementiniuose kazematuose, sujungtais tuneliais ir apsaugoti spygliuotom užtvarom, turėjo laukti kariai. Jų artilerijos patrankos turėjo ugnimi padengti visą krantą. Vienoj vietoj jis buvo įrengęs net iš tolo valdomus tankus Goliath, kurie galėjo gabenti pusę tonos sprogstamos medžiagos ir turėjo sprogti prieš viduryje.

Visko buvo. Gal tik trūko karštos alyvos, kuri buvo vartojama viduramžiuose pilant nuo pilies sienų. Bet Rommelis turėjo automatinis ugniasviedžius, paslėptus paplūdimy, kurie reikiama momentu visą pakrantę turėjo paversti liepsnos lauku. Visur buvo paspėstos vielos ir reikėjo tik vieną jų paliesti, kad sprogtų tūkstančiai minų.

Rommelis buvo paruošęs krūtinę priėmimą. Niekad istorijoje niekas nematė tokios stiprios grasinančios gynybos linijos. Bet Rommelis vis dar nebuvo patenkintas. Jis reikalavo statyti naujus cementinius blokus naujas

kliūtis, spėsti naujas minas, statyti daugiau patrankų, daugiau žmonių. Pagaliau jis reikalavo šarvuočių divizijų, kurios laukų pasiruošusios už Atlanto mūro. Bet nei jis, nei von Rundstedt nieko negalėjo padaryti, o Hitleris nesiskubino jiems duoti tai, ko jie prašė.

Ir šitą birželio 4 rytą jis ruošėsi kelionei į Vokietiją, galvodamas, kad galės asmeniškai išprašyti reikiamų dalykų, gal jam pavyks įtikinti Hitlerį.

7 val. ryto jis paspaudė ranką savo karininkams ir išvažiavo. Jis džiaugėsi apleidęs miestelį. Tuo pačiu laiku Anglijoje (8 val. ryto) Portsmoutho miške, štabo automobilyje, kuriame buvo įsitašęs, sąjungininkų vyriausias vadas gen. Eisenhoweris, snuduriavo, nes jis praleido visą naktį stačias prie žemėlapių. Beveik tuo metu, kai Rommelis kėlėsi, Eisenhoweris priėmė svarbiausią nutarimą. Jei meteorologinės sąlygos būsiančios geros, birželio 6 būsianti D diena.

Kitame numeryje: EISENHOWERIO AKYS PILNOS AŠARŲ.

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

20 metų tos srities praktika

VOKISKŲ RADIOJO APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS IR TELEFUNKEN RADIOJO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA

Kur tik besiruošumėt keliauti, tuoj susirūpinkit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI

311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey

Telefonas: Market 2-4867

Didysis virimo sezonas jau čia

Naujos gaso plytos baigia puodų saugojimą

Dabar — verdant sočius žiemos valgius be saugojimo... ir laukimo. Jūs galite apsaugoti kiekvieną lėkštę su nauja matchless gaso plyta. Nereikia ruošti namų ruošiant pietus ar atsukant kepinimui. Automatinis gaso įjunginys pats įsijungia, verda, išsijungia. Joks staigus išbėgimas, taigi apsauga plytai. Gaso degiklis su protu automatiniai pripildo jūsų valgomąjį. Ir tik gasas broilina be kvapo. Virtuvės švaresnė, vėsesnė. Pamatyk Virimo Sezono Gold Star Gas Ranges: Caloric, Crown, DixieArmaird, Hardwick, Magic Chef, Norge, RCA Whirlpool, Roper, Sears-Kenmore, Sunray-Grand, Tappan, Universal, Welbilt-Detroit Jewel.

THE EAST OHIO GAS COMPANY

Vilniaus tarpmiestinėje autobusų stotyje.

SIBIRO TREMTINĖS LAIŠKAI (6)

O KAIP NORĖTŪSI BŪTI TĖVIŠKĖJE...

1959 m. gegužės 2 d.

Šiandien jaučiuosi beveik normaliai, bet už tai vakar buvo tokia savijauta, kad apsaikyti negaliu. Joks psichologas negalėtų apibūdinti to jausmo. Žodžiu, vakar nesijaučiau besanti žemės gyventoją. Norėjau bėgti tolyn į taurę ir visa gerkle šaukti:

--O, kokia aš laiminga!.. Tačiau neišėjau niekur. Kenčiau pragariškai. Ejau nuo vieno langelio, prie kito, iš vienos kėdės -- kiton. O gatvėje -- garsiakalbis be pertraukos šaukė "ura"...

Buvo švenčiama 1-moji gegužės...

Pagalčiau, po tokio sunkaus dvasilio įtempimo, prasiveržė ašaros. Verčiau ilgai -- bepertraukos, Opo to, kaip visada, sustreikavo širdis, žvėriškai ėmė skaudėti galvą. Šiandien, pažvelgus į veidrodį, pamačiau sutynusį veidą, užpurtusias akis... Dabar -- kokią savaitę -- truks apatiškos periodas. Jausmai -- visai nereaguojau. Rašau, kad prasiblaškyčiau. Nepyk, kad šis laiškas bus labai neįdomus arba sudrums giedrą pavasarišką nuotaiką.

Lauke sniegas su lietu. Monotoniskai viskas krenta žemyn, kaip mano ašaros, tarytum užjaušdami mane...

Žinai, ką? Gavau žinią nuo X (paminimas savas vardas), kad ji turi toj pačioj vietoj gyventi amžinai, nes jos brolis -- atsisakė ją pasiimti. Kadangi, esą, ji serganti užkrečiama liga...

Gaila man jos, vargšėlės... Štai, matau pro langelį skrendantį žąsų pulką. Jos laimingos traukia į pietus. Pavydžiu joms, kad aš negaliu skristi su jomis, tačiau man mintys lydi jas toli, toli...

1959 m. gegužės 13 d.

...Grįžimas į namus iš darbotvietės šiandien buvo labai sunkus. Rytė buvo lietus. Dienos bėgyje praėjo baisi liūtis su sniegu, o vakare -- pakilo potvynis.

Jaunimas greitai perbėgo upe plaukiančiais medžiais, o aš, su skaudamomis nuo reumatizmo kojomis, taip greitai bėgti nesugebėjau ir įkritau į upę. Baigiau kelionę į namus labai peršalus. Norėjosi verksti, bet... ašarų nebuvo...

Sūnelis buvo pagerėjęs, dabar -- vėl jaučiasi blogiau. Galimas daiktas, tai vaistų veikimas.

1959 m. birželio 20 d.

...Būna trumpučių momentų metų laikotarpyje, kad ir Sibire esti gana gražu. Štai, dabar -- sėdžiu po labai dailiu berželiu. Prieš akis -- dvi darbininkų brigados ir upė gana gražiais krantais. Už upės -- augšti kalnai, pasipuošę žaliu apdaru ir baltomis sniego kepurėmis. Grožis -- pasakiškas. O tolimoje -- girdėti netgi gegutės "ku-ku"...

Čia arti čirškia žvirbliai ir stuksena į medžius visokiais apdarais geniai...

Mintys kažkur toli, toli... O kaip norėtūsi būti tėviškėje.

Tai mano šiandieninės svajos po berželiu...

Deja, kyla baisus debesys su perkūnija. Laišką baigsiu rašyti namie.

Štai, ir namuose. Jau keturios valandos kaip lyja. Grįžau šlapia, kaip žaselė. Prapuolė visa mano romantika, užvaldė kažkoks beviltiškas širdies skausmas...

Padėtis pas mus nepasikeitusi. Daržus ir bulves pasodinom, bet viskas nušalo. 16 - 17 birželio naktimis šalo iki 7 laipsnių šalčio.

Gavau iš dėdės laišką. Rašo dėdina. Dėdei ir sūniui buvusios daromos operacijos. Jiedar ligojinė. Turėjusi labai daug vargo ir rūpesčių. Už tai ir man labai ilgai nerašiusi.

1959 m. gruodžio 5 d.

Keldamas pirmą 1960-tą turę prisimink ir tuos, kurie, nors būdami už begalinių tolių, nuolat jus prisimena. Aš vieniša, braukianti veidu sūrią ašarą, ilgiau-

si Tėvynės, savųjų. Sunkios be galo tos lūkesčių dienos.

Pas mus privažiavo daug naujų žmonių. Jie visi baigė po 10 klasių, kaip ir daugelis mano likimo vyrų, tik šie baigė už kitas specialybes. Jie tokie savotiški. Aš jų net bijau. O jie visi -- 18 vyrų -- mano žinioj. Aš laukiu vakaro, kad užsidarius duris galėčiau pailsėti, bet įtempti nervai -- visvien nenurimsta.

Sūnelis beveik jau sveikas, turi gerą apetitą ir skausmais nebesiskundžia. Tai teikia balzamo manosioms širdies žaizdoms. Atidaviau sūnaus gydymui viską, kas buvo man brangu, kaip relikvija. Tačiau raminuosi, kad jam daug geriau.

(ŠIŲ LAIŠKŲ AUTORĖ buv. Nepr. Lietuvoj mokytoja, o dabar -- Sibiro tremtinė, be teisės grįžti Tėvynėn.)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

VISAIS
APDRAUDOS
REIKALAIS,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes. tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Nuo šių metų liepos 1 dienos dividendai yra pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

HAVAJŲ SALOSE (5)

KIEK YRA LIETUVIŲ HAVAJUOSE

TARP UGNIKALNIŲ IR ORCHIDĖJŲ

Ir vėl skrendame, tik šį kartą į Hawaii salą, kuri dar vadinama šiais vardais: Didžioji sala (The Big Island), Ugniakalnių sala (Vulcano Island) ir Orchidėjų sala (Orchid Island).

Ši sala yra didesnė už visas salas sudėjus krūvon. Ji yra 76 mylių platumo ir 93 mylių ilgumo. Apima 4,030 kv. mylių plotą. Tarp Honolulu ir Hilo aerodromų yra apie 220 oro mylių. Skridimas trunka 65 - 90 minučių.

Saloje yra 5 didesnė ugniakalai. Ilgiau sustojome prie Kilauea ugniakalnio. Paskutinis jo prasiveržimas įvyko 1960 m. vasario mėn. Dar ir dabar ugniakalnio pakraščiais ir toliau nuo jo pro skyles veržiasi karšti garai. Sako, kad nakties metu kraterio dugnas žėri, kaip karšta žarija.

Į ugniakalną veda geras kelias. Žiūrovams įrengta aikštelė pažiūrėti reginio. Lavos nutekėjimai labai žymūs. Veikiant ugniakalniui jo žiežirbos, išmesti karšti akmenys ir pelenai, nukapojo ir nudegino aplink esamų medžių bei krūmų lapus ir šakas. Atšalus žemei jie greit atsigaivo ir išleido naujas atžalas. Dažnai stebėjome, kad ant plikos lavos augmenija taip gerai jaučiasi. Matyti, aktyva lava prilaiko savyje drėgmę ir pakankamai turi augalams reikalingų trąšų.

Tolokai nuo kraterio įrengta ugniakalnio observatorija, ku-

Kaip ir visur kitur, tautiniai šokiai skiriami tik turistams...

vome ir negalėjome rasti didelio skirtumo tarp havajietiškos ir brazilijoniškos.

Hawaii salos didžiausias mies-

namų namų, krautuvų ir sandėlių buvo visai sugriauti. Bangos, buvusios dviejų aukštų namo didumo. Gyventojai iš anksto buvo įspėti ir evakuoti. Bet apie 60 žmonių prieš pat nelaimę grįžę atgal ir visi žuvo. Mat, niekad čia nebuvo tokių nelaimių ir kai kurie nepatikėjo įspėjimams. Dabar pamažu viskas atstatoma, bet truks dar laiko, kol panaikins audros pėdsakus.

Apsukę beveik visą salą atsidarome Kono aerodrome, iš kur grįžome į Waikiki, Oahu.

LIETUVIAI HAVAJŲ SALOSE

Aplankę visas svarbesnes salas, likusį laiką paskyrėme poilsui ir trumpesnėms išvykoms po šią pagrindinę salą.

Saloje vyrauja kiniečiai, po to seka japonai, polinziečiai ir kt. Tai tikras rasių mišinys, tačiau visi darniai sugyvena.

Būnant Havajuose nepatartina valgyti daug vietinių vaisių: papajų, mangų ir kukui riešutų. Jie yra skanūs, bet nuo jų, nepratę viduriai, gali streiką paskelbti.

Labai įdomus havajiečių senoviškas žvejybos būdas. Vyrai, tam tikru būdu suėmę didelį tinklą, meta į jūrą. Tinklas ore išsisklaido ir krenta į vandenį. Paskui traukia su vargšėmis žuvytėmis į krantą.

Havajų klimatas labai švelnus. Oro temperatūra ideali, retai būna daugiau 80 F. Nors dažnai patylja, bet labai retai būna tokia

(Nukelta į 6 psl.)

Bronė Jameikienė ananasų lauke

rioje sekami mažiausi žemės judėjimai. Šis ugniakalnis dar skaitomas gyvu. Jis gali kiekvieną dieną prabilti.

Aukščiausias saloje yra Mauna Kea ugniakalnis, 13,792 pėdų aukščio. Čia bene bus vienintelė vieta salyne, kur žiemos metu slidininkai gali atsigriebti, nes viršuje būna daug sniego.

Prie Kilauea ugniakalnio, saugioje vietoje, ant kalnelio įrengtas Vulcano House restoranas, iš kurio gerai matosi visos ugniakalnio vaizdas. Čia papietavome ir nuvykome pažiūrėti paparčių miško.

Geras kelias tęsiasi keletą mylių per milžinišką paparčių girią. Žmogus pasijunti tikrai mažutis prieš tuos paparčius. Grožėjomeis tais gamtos prajovais.

Nebe pagrindo Hawaii sala dar vadinama orchidėjų sala. Orchidėjos čia auga beveik visur. Žinoma, yra nemažai plantacijų, kuriose auginama įvairių, išobulintų orchidėjų rūšių, bet kitos auga ant plikos lavos arba medžių kelmų. Tai savotiški, be galo gražūs augalai -- parazitai. Daug jų žiedų eksportuojama į žemyną, o vietoje naudoja vainikams ir kvepalams gaminti.

Prie Kalapana miestuko juodojo smėlio paplūdimys pritraukia daug smalsuolių. Tas smėlis visai juodas ir švarus. Pakraštyje net ir vanduo atrodo juodas. Tikrai, neįprasta mums smėlio spalva.

Saloje auginama daug kavos pupelių. Aukštoki kavos krūmai labai gausiai pasipuošę nokstančiomis pupelėmis, kavos mėgėjui sukelia norą išgerti skaniai kvepiančios kavos puodelį. Nusipirkę kelis svarus tos kavos, raga-

Apdovanojimas gėlėmis atvykstančių ir išvykstančių iš Havajų yra pasidaręs salos viena stambesne pramonės šaka ir iš to gyvena tūkstančiai žmonių...

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Netekome Dr. Stepono Stankaus

Lyg nenorėdamas atsiskirti nuo savo draugų — a. a. Dr. J. Paplėno ir adv. P. Glemžos, spalio mėn. 17 d., 7 val. vak., po sunkios ligos, ramiai užgeso ekonomijos mokslo daktaras Steponas Stankus. Laidotuvės įvyko ketvirtadienį spalio 20 d., šv. Kazimiero kapinėse.

Velionis buvo gimęs 1906 m. lapkričio 21 d. Kumpišio k., Padubysio valsč., Šiaulių apskr. 1928 metais baigęs Šiaulių Mokytojų Seminariją, kurį laiką mokytojavo pradžios ir prekybos mokyklose, kartu studijuodamas Vytauto Didžiojo Universitete.

1936 m. baigė Teisų Fakulteto ekonomijos skyrių ir tais pat metais buvo paskirtas Taupomųjų kasų valdytojo pavaduotoju. Vėliau buvo Prekybos Departamento direktoriumi iki pat rusų okupacijos.

1941-1944 metais, būdamas vyresniuoju asistentu Vilniaus Universitete, paruošė dizertaciją ir 1942 m. gavo ekonomijos daktaro laipsnį.

Atsidūręs tremtyje savo studijas gilino Tuebingeno ir Hamburgo Universitetuose, o taip pat dėstė finansų mokslus Pakaltijo Universitete. 1949 m. atvažiavęs į Chicago, noras pasirodė gyvenimui, velionį nuvedė į Illinois Universitetą, kur šalia darbo įmonėje, studijuodamas užbaigė aukštuosius atskaitomybės mokslus. Šių metų pradžioje, išlaikęs Civilinės Tarnybos egzaminus ir pradėjęs dirbti Socialinio Draudimo Administracijoje kaip specialus revizorius, tarėsi vėl pasirodęs gyvenimui ir vėl galėsiąs padirbėti savo kraštui ir tautai. Deja, sunki liga ir mirtis užbaigė visus planus.

Velionis priklausė eilei tautinių organizacijų, jų tarpe Korp! Neo-Lithuania. Savo rimtais straipsniais iš ūkio ir finansų srities velionis dalyvavo lietuviškoje spaudoje ir Liet. Enciklopedijoje. Trokšdamas laisvės pavergtai Lietuvai, jis nepaprastai išgyvendavo vakariečių neryttingumą ir neapdairumą kovoje su bolševizmu.

Kartu su našte Elze ir kitais artimaisiais liūdime netekę pasirodusio, kruopštaus, sąžiningo ir tolerantiško Lietuvos darbuotojo.

Tebūnie lengva Tau, Steponai, svetima, kad ir svetinga žemelė!

Domas Adomaitis

Vakarų Vokietijoje suorganizavus Lietuvų Tautinį Sąjūdį, Dr. Steponas Stankus eilę metų buvo centro valdybos narys — sekretorius. Čia jį matome Pfullingene, Tautinio Sąjūdžio raštinėje, Greta jo stovi Jonas Čiuberkis ir Zigmas Dabrila.

Dirvos nuotrauka

PERDAŽNAI IR PERANKSTI

Mūsų generacija perdažnai ir peranksti iš mūsų tarpo išeina. Ir vėl mirė mūsų kolega Dr. Steponas Stankus. Taip ir mirga laikraščiuose užuojautos, išlydinčių reikalingo darbo darbininkus ir gerus draugus.

Jonas Našlūnas,
Chicago

IR BYRAM, KAIP RUDENS LAPAI...

Šiandien, nuvažinę lankyti, radome Steponą Stankų ką tik mirusį. Užgeso pilnoje sąmonėje, be kančių, dar šiandien vaikščio-

jės, valgęs ir kalbėjęs. Skrandžio vėžys pakirto stipruolį, kurį žmona man vis pavyzdžiu laikydavo.

Tai ir byram, kaip rudens lapai...

Domas Adomaitis,
Chicago

IDEOLOGINIAI ĄŽUOLAI

Su Steponu Stanku mus riša eilės metų tautinio darbo pažintis ir draugystė. Vokietijoje gyvenom kaiminystėje, tat organizuojant Tautinį Sąjūdį, jis ne tik įsijungė į darbą, bet buvo nuolatinis patarėjas, centro valdybos

NERIEBUS KOLEKTYVINIS PIENAS LIETUVOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

ir tuo laiku, kada šis mokymasis buvo privalomas". G. Zimanas čia įžiūri sėkmingą "didžiosios rusų tautos kultūros" plitimo reiškinį Lietuvoje. Iš dalies jis gal ir teisingas. Bet žymia dalimi to uolumo rusų kalbai priežastis glūdi kaip tik tame bolševikams ramybės neduodančiame "buržuaziname nacionalizme", tai yra, tautiniame sąmoningume, patariančiame griebtis visų priemonių, reikalingų bei tinkamų išsilaikyti tokiam lygyje, kuriame būtų įmanoma atsispirti prieš slopinimą.

NERIEBUS KOLEKTYVINIS PIENAS

Partijos nutarimu, rajonams, kurie šimet geriausiai pasižymėjo pienininkystėje ir mėsos gamyboje, paskirtos pinigines premijas, kaip paskatinimas dar geriau pasistengti. Premijas gavo keturi rajonai, po vieną iš kiekvienos ekonominės zonos.

Iš nutarimo matyti, kad tuose geriausiuose rajonuose pieno riebumas nesudaro priežasties dideliui pasididžiavimui. Būtent, pirmos ekonominės zonos geriausiame Joniškio rajone šių metų pirmo pusmečio vidurkis yra 3.5%, antros zonos — Klaipeidos rajone 3.2%, trečios — Kazlų Rūdos rajone 3.1%, ketvirtos zonos — Vilniaus rajone 3.4%.

1939/40 metais kontroliuojamų karvių pieno riebumo vidurkis Lietuvoje buvo 3.83%. Žinoma, kontroliuojamosios karvės irgi reprezentavo geriausias ar bent geresnias karves. Dabar į kontroliuojamą kategoriją įeina visos "visuomeninės" (arba "socialistinės"), tai yra kolchozams ar sovchozams priklausančios karvės. Dabar kolekty-

viai primelžtasis pienas riebumu atsilieka nuo 0.3 iki 0.7 taško, imant tik atrinktus ir premijuotus pavyzdžius. Likusiuose 58-iose rajonuose kolektyvinis pienas liesesnis, negu tuose keturiuose premijuotuose.

Premijos, tiesa, irgi gana liesos: tik po 3000 rublių rajonui.

KAUNE ATIDARĖ ARCHITEKTŪROS INSTITUTO NAMUS

Spalio 11 dieną Kaune, Tunelio gatvėje, buvo atidaryti nauji namai, skirti mokslų akademijos statybos ir architektūros institutui. Ligi šiol tas institutas buvo prisiglaudęs buvusiuose "Pažangos" namuose. Institutas yra skirtas tyrimo ir studijų, ne mokyimo reikalam. Sabaliauskas yra jo direktorius ir Blaževičius mokslinis sekretorius.

KEICIA ARCHITEKTŪROS REIKALŲ ADMINISTRATORIŲ

"Ryšium su perėjimu į kitą darbą", atleistas iš ligišolinių pareigų Statybos ir Architektūros Reikalų Komiteto pirmininkas Stasys Vabalevičius. Atleidimas paskelbtas spalio 11 dieną. Įpėdinio paskyrimas dar nepaskelbtas.

KYLA NAUJA BOKSO ŽVAIGZDĖ

Rygoje įvykusiose visos Sovietijos profesinių sąjungų boksinių varžybose pirmą vietą ir Sovietijos profsąjungų bokso čempiono vardą iškovojo kaunietis Algimantas Zurza, atstovavęs Kauno "žalgirį".

NELEMTA "LIETUVIŠKOS OPEROS" REPREZENTACIJA MASKVOJE

Spalio 11 d. į Maskvą išvyko pasirodyti "tautų

mą kalbėjo Romas Kezys.

Kultūrinėje srityje buvo akcentuota saviuoklos momentas, o taip pat stengiamasi padaryti kuo didesnę įnašą į New Yorko lietuvių kultūrinį gyvenimą. Pav., 1961 m., kada sukaks 50 metų nuo M. K. Čiurlonio mirties, skyrius užsibrėžė suorganizuoti didingą šios sukakties minėjimą, kuris supažindintų su mūsų genijaus kūryba ne tik lietuvių visuomenę, bet ir amerikiečių muzikinius sluoksnius.

Skaucų tunto atstovė D. Audėnaitė pabrėžė, kad filisteriai skautai daugiausia galėtų pasitarnauti New Yorko skautams ir skautams, surasdami jiems būklą, nes, neturint savos patalpos, labai nukenčia skautiškas veikimas.

Skyrius nutarė pareikšti užuojautą filisteriams Linai ir Dr. Edvardui Kaminskams, kurių tėvelis prieš savaitę mirė Elizabeth, N. J. Prof. Ignui Končiui, kuriam Akademinio Skautų Sąjūdžio Bostono skyrius rengė pagerbimą jo 75-to gimtadienio proga, buvo nutarta pasiųsti sveikinimo telegramą.

Sueigai pirmininkavo Vytautas Alksninis, sekretoriavo Aldona Kanaukaitė.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Dr. Steponas Stankus (stovi dešinėje) Vilties Korporacijos narių iškilioje Alpių kalnuose, Vakaru Vokietijoje. Greta stovi Antanas Diržys, Balys Gaidžiūnas ir kt.

Dirvos nuotrauka

ISIUNKIME Į KONTROFENZYVĄ

Mūsų spaudoje yra iškelta teisinga mintis, kad laisvasis pasaulis niekada neturėjo tokios geros progos kontrofenzivai prieš sovietinį kolonizimą, kaip dabar po Kremliaus ofensyvos pastarojo JT pilnatos sesijos. Chruščiovo pasiūlyta Jungtinės Tautos deklaracija prieš kolonizimą tam labai gera vieta.

Tačiau būtų klaidinga laisvojo pasaulio kontrofenzyvos laukti, patiems nieko ta prasme neveikiant. Kol "geležis karšta", kiekvienas savų kūrų turi ją "kalti". Kaip "kalimas" ligi šiol eina ir kaip jis turėtų eiti toliau?

PAVERGTŲJŲ SEIMAS per laisvojo pasaulio vyriausybės ir

jų delegacijas JT, taip pat per Europos Tarybos Patariamąjį Seimą daro žygių, kad Kremliaus iškeltas kolonizmo klausimas būtų įsakmiai Jungtinių Tautų praplėstas ir sovietiniam kolonizmui.

BALTIJOS VALSTYBIŲ DELEGACIJOS PAVERGTŲJŲ SEIME, palaikydamos Pavergtųjų Seimo nusistatymą Chruščiovo deklaraciją atkreipti pirmiausia prieš sovietinį kolonizimą, savo ruožtu primena JT delegacijoms ir laisvojo pasaulio vyriausybėms sovietų agresiją prieš šias valstybes ir jų dabartinę padėtį.

Ši akcija tačiau neapima pačios visuomenės, kuri šioj dalykų padėtyje taip pat turėtų rodyti nemažiau aktyvumą, kaip pav. yra rodo žiūri dėl Lietuvos atstovybės padėties pakeitimo Vatikane. Visuomenės akcija čia galėtų ir turėtų pasirodyti bent dviem titulis: kaip Amerikos, Kanados, Australijos, Argentinos ar kurio kito krašto piliečiai savo laisvais akinkime savo krašto vyriausybės, o kaip sovietinio kolonizmo aukos savo laisvais akinkime visas JT delegacijas kovai prieš Sovietų kolonizimą.

Kadangi Chruščiovo deklaracija ir kolonizmo klausimas JT dabartinės sesijos po poros savaitžių gali būti svarstomas, laiko yra nedaug ir veikti reikia nedelsiant.

Be abejo, kur tik galima, į bendrą veikimą būtina įtraukti ir kitų sovietinio kolonizmo aukų žmones.

Visų JT delegacijų adresas: To The Delegation of----- United Nations United Nations Plaza New York, New York

Be abejo, kur tik galima, į bendrą veikimą būtina įtraukti ir kitų sovietinio kolonizmo aukų žmones.

Visų JT delegacijų adresas:

To The Delegation of----- United Nations United Nations Plaza New York, New York

PASIKLAUSKITE SAVĘS

SEKAMŲ KLAUSIMŲ

APIE FIRMĄ, Į KURIĄ KREIPSITĖS, PIRM NEGU SIŪSITE

DOVANŲ PAKETĄ Į USSR

1. Ar firma patikima?
2. Ar įrodžius tai?
3. Ar atsargiai ir tvarkingai atlieka pakavimą, išsiuntimą ir priėmimą dokumentų?
4. Ar naudoja geriausias dėzes?
5. Ar ši firma biznyje daugiau 25 metų?
6. Ar yra oficialiai autorizuota firma?

Atsakymas yra TAIP į visus viršminėtus klausimus, jeigu jūs siūsite savo dovanų paketą per bile sekantį skyriu, priklausančią

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St.
PHILADELPHIA 6, PA.
Walnut 5-3455

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
Frontier 6-6399

390 W. Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Andrew 8-8764

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
Baker 5-5923

246 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA.
Grant 1-3712

174 Tilghman Street
ALLENTOWN, PENNA.
Tel. HEnlock 5-2069

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market St.
NEWARK 2, N. J.
Market 3-1968

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
Tashmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807

851 Hollins St.
BALTIMORE 1, MD.
MULberry 5-5787

202 Second Street
LAKEWOOD, New Jersey
Tel. FOxcroft 3-6621

979 So. Broad Street
TRENTON, N. J.
Tel. EXport 4-8085

KAI AŽUOLAI GRIŪNA

Dr. Bruno Kalvaitis atsiminimui

Anuo metu, kai prieš akis stovėjo neapsakomai sunki atsiskyrimo valanda su Lietuva, viena 90-ties metų moteris, kurios nepaprastai švarūs namai stovėjo Jurbarko pušyne, man sakė: Vaitke, metai, kaip ratai -- apsisuko, ir nebėr! Tas sakiny, lyg kokia pranašystė mangiliai įstrigo į atmintį, nors tada tokio laiko bėgimo aš dar negalėjau pajusti.

bėjusių vardų. Pirmieji į Anapūs išėjo vysk. V. Padolskis ir komp. Jul. Štarka, o dabar vienas po kito dar stiprus ir pajėgūs vyrai -- prof. K. Pakštas, Dr. J. Paplėnas, žurnalistas A. Pauliukonis, dainininkas Peškus...

Mirties Angelas šį rudenį neaplenkė ir Bostono. Dar neseniai palaidojom Dr. Domą Pilką, savo išore sveiką ir stiprų vyrą, o spa-

ir dvasią Bruno ištikro buvo galingas Lietuvos girių ažuolas. Tik todėl, kad ažuolai griūna, širdy darosi dar labiau nejuokiu liūdina...

Kaip žmogus Dr. Br. Kalvaitis buvo malonus, tiesus ir teisingas, jautrus ir humaniškas. Savo siela, savo vėdu ir gyvenimu jis buvo tikras ir neveidmaningas krikščionis, tauri ir garbinga krikščioniškos kultūros asmenybė. Gal todėl, kad aplink tiek daug dviveidiskumo, nenuoširdumo, grubumo ir bukumo, kartais jam nelengva būdavo gyventi. Matyt, Apvaizdos buvo lemta, kad ir savo paskutinėj žemiškoj kelionėj jis susidūrė su tom trumpareigiškom žmonių silpnėm. Kas žino, gal todėl, kad teisieji dar kartą pamatytų neteisųjų aklumą ir sudarkytą, iškreiptą artimo ir Kristaus skelbtosios meilės supratimą. Anot to paties inž. Mikalauskio, kai ažuolas griūna, tai išsigandę juodvarniai į šalis išlaksto...

Dr. Br. Kalvaitį pažinau Kaune. Ir pažinau gana paikomis aplinkybėmis. Gal tik mėnesiu kitam praslinkus po mano grįžimo iš eilų mokslų Italijoje, gavau kvietimą atsilankyti į advokato raštinę. Tai buvo Bruno kvietimas. Aš buvau gerokai pritrėnkęs, nes dar nebuvau pradėjęs kurtis ir dirbti, o jau viršum galvos pakibo debesys -- skola viršijanti 3,000 litų. Jo raštinėje paaiškėjo tai, ką aš buvau pamiršęs: prieš keletą metų, -- norėdamas geram prieteliui padėti, buvau pasirašęs draugiškus vekselius. Nors adv. Br. Kalvaitiui pristačiau visą pluoštą to prietelio paliudijimų, kad aš jam neskolingas, kad jokios piniginės sąskaitos mudvių neriša, bet vekseliai buvo paleisti apyvarton, atėjo metas juos išpirkti su visokiais bankinių protestų kaštais ir nušimčiais. Buvo tik dvi galimybės -- arba juos tuoj išperka mano prietelis, arba aš turiu tai padaryti. Kadangi anas buvo bejėgis, tai našta krito ant mano pečių, kurie tuo metu išteklį požiūriu taip pat nebuvo stiprūs.

Velioniui Brunonui būklės ne-reikėjo aiškinti, jis pats ją gerai suprato ir, kaip advokatas, padarė visa, kad našta manęs per daug nespaustų prie žemės. Tą nebūtą skolą aš jam mokėjau kelis metus. Vėliau mano medžiaginė būklė žymiai pagerėjo, bet ir po to jis manęs nespaudė, visada atnešamas duokles su užuojauta primdavo. To Dr. Bruno žmoniškumo, to supratimo aš niekad negalėsiu pamiršti. Vėliau, kai arčiau susipažinom, kai šen ir ten susitikdavom, abu iš to "nuotykio" skaniai pasijuokdavom. Bet many pirmasis mudvių susipažinimo įspūdis iki šiol tebėra gyvas. Gyvas todėl, kad velionio Bruno asmeny aš pažinau jautri, suprantantį ir teisingą žmogų.

Dr. Bruno Kalvaitis buvo gražios ir gausios šeimos narys, vargonininko Jono Kalvaitio ir Onos Mastauskaitės sūnus. Jo sesuo Alė Kalvaitytė -- žinoma Valst. Operos solistė, šiuo metu gyvenanti Chicagoj. Tame pačiame mieste gyvenantis brolis -- Antanas -- aukštas Nepr. Lietuvos Užsienio Reikalų M-jos pareigūnis, ilgametis konsulas Chicagoj ir kt. Vyr. brolis Stasys šiuo metu gyvenantis Kalifornijoje -- žinomas pianistas, kuris reiškiasi ir kaip kompozitorius. Bostone gyvenęs brolis Jonas -- teisininkas, kaip ir velionis Brunonas. Visi jie dalyvavo savo mylimo brolio laidotuvių, visi jie išgyveno skausmą, kuris buvo tokis netikėtas ir staigus.

Gimnazijos moksłs Bruno Kalvaitis baigė 1924 m. Šiaulių Valst. gimnazijoje. 1924 - 28 m. jis studijavo teisę Lietuvos Universitete, 1929 m. baigė Taikomąją kriminalistikos mokyklą Romoje, 1930 m. Romos Universitetą gavo teisių daktaro laipsnį. Grįžęs į Lietuvą, 1931 m. Bruno baigė karo mokyklą Aukšt. Panemunėj at-sargos leitenanto laipsniu. 1932-44 m. (išskyrus pirmąjį bolševikmetį) jis buvo vienas iš vis labiau garsėjančių Kauno advokatų. Kaip kriminalinės teisės žinovas, 1932 - 40 m. jis buvo Vidaus Reikalų M-jos Saugumo Dep-to juriskonsultatas. 1935 - 39 m. -- Prancūzijos prekybos atstovybės ir Italijos Karališkosios

Praeitą sekmadienį, spalio 16 d., Čiurlionio Ansamblio namuose įvykusiame Clevelando lietuvių Sporto Klubo Žaibas susirinkime buvo apdovanoti X-jų Sportinių Žaidynių nugalėtojai ir atžymėti iškilesni sportininkai. Nuotraukoje prie dovanomis apkrauto stalo apdovanojimą aktą skaito Vidurio Vakarų sporto apygardos vadovas A. Bielskus su komiteto nariais ir LB atstovu inž. A. Nasvyčiu, įteikusių Žaibo klubui LB pereinamąjį taurę. Iš kairės: Inž. A. Nasvytis, S. Juodvalkytė, A. Bielskus ir E. Vadopalienė. Dirvos nuotrauka

Dr. Brunonas Kalvaitis

Dabar, kai daugelis mūsų vilčių, siekimų ir idealų baigia sudužti, kai laukimo dienos pasidarė tokios ilgos, aš visa širdim pradėjau jausti praradimo laiko tekumą ir svarbą. Senelės žodžiai, tartin Nemuno krantų, spindinčių raidėm grįžta į mano sąmonę: metai, kaip ratai -- apsisuko, ir nebėr...

Laiko praradimas neša ir tuos įvykius, kurie yra neišvengiami žmogaus gyvenime. Vyrai ir moterys, mūsų sesės ir broliai lietuviai, per vargus ir nedatektus išsimušę į gyvenimą, visa energija ir idealizmu kibę į nepriklausomos tautos kūrybinius darbus, staiga, lyg žvarbaus vėjo užpučiamos žvakės, vienas po kito pradeda gesti. Ypač kaž kokios nelemties sparnu yra paliesta šių metų antroji pusė, per trumpą laiką išrovusi iš mūsų tarpo visą eilę plačiai sam-

lio 10 d. rytą nelauktai ir netikėtai užgeso Dr. Brunonas Kalvaitis, nespėjęs atšvęsti savo 58-jo gimtadienio. Visatai skamba, tartum koks įspėjimas, kad suglaustumėm gretas, kad beprasimlais ir niekingais kivirčiais negaištumėm praradimo ir jokia auka neatgaunamo laiko, kad gerai organizuotom ir viena nuo kitos neatitrūkusiom grandimis eitumėm į kūrybos ir kovos laukus, kurių derlius yra tokis reikalingas lietuvių tautos garbei ir gyvybei išlaikyti...

Inž. Jonas Mikalauskas, stovėdamas prie savo artimo ir mylimo draugo Dr. Bruno Kalvaitio duobės, tarpe eilės jautrių žodžių ir puikių minčių, tarė ir tą pačią miną, kad velionis yra ne laiku palaužtas ažuolas. Kas Dr. Brunoną Kalvaitį arčiau pažino, tam nebus sunku pajusti ir suprasti, kad ne tik savo kūnu, bet

pasiuntinybės teisinis patarėjas. Ilgesnį laiką Kauno policijos mokykloje jis dėstė kriminalinę psichologiją. Baudžiamosios teisės kongresuose 1933 m. Romoje velionis atstovavo Lietuvos Respubliką. Pats neblogai skambindamas fortepionu, visada buvo artimas valst. teatro žmogus.

Artinantis antrajai bolševikų okupacijai, su tūkstančiais lietuvių Dr. Br. Kalvaitis pasitraukė į Vakarus. Karui pasibaigus, 1946 - 49 m. jis buvo advokatas prie JAV karinės valdžios teismų Vokietijoje, 1946 - 49 m. organizavo ir vedė UNRRA teisinį skyrių, 1947 - 48 m. mokytojavo Augsburgėje liet. gimnazijoje, 1949 m. su žmona Elena jis atvyko į Bostoną, Mass., kur beveik visą laiką vertėsi nekilnojamojo turto pardavimu. Pastaruoju metu buvo įsikūręs savo atskiroy kontoroj ir dirbo drauge su p. Stelmoku. Čia jį ištiko ir tas nelemas širdies priepuolis, iš kurio jau nebuvo lemta jam pakilti.

Ryškia vietą Dr. Bruno Kalvaitio gyvenime sudarė jo visuomeninė ir patriotinė veikla. 1924-28 m. jis buvo Neo-Lithuania korporacijos veiklus narys, 1931-40 m. Lietuvos teisininkų d-jos narys, 1944-45 m. dirbo Vienos liet. komitete, 1945 m. Augsburgėje Liet. Bendruomenės ir stovyklų komiteto pirmininkas, 1947 - 49 m. Liet. Tautinio Sąjūdžio Augsburgės sk. pirmininkas. Atvykęs į JAV, Bruno nuo 1950 m. buvo ALTS-gos narys, nuo 1952 m. tos S-gos Tarybos narys. Ypač dideli Bruno atlikti darbai ALTS-gos Bostono skyriuje, nes jis buvo sk. vicepirmininkas tada, kai buvo nupirkti remontuojami ir dekoruojami dabar plačiai žinomi Bostono tautininkų namai. Čia jis paliko tikrai ilgas savo darbo valandas. Beto, 1948 - 49 m. jis buvo Lietuvos Teisininkų D-jos Centro Valdybos pirmininkas.

Nesvetimas buvo velioniui Brunonui ir publicistikos darbas. Jis buvo vienas steigėjų ir redaktorių Kriminalistikos Žurnalo, kuris buvo leidžiamas Lietuvoj 1934 - 39 m., 1938 jis redagavo Kova su piktu radijo bangomis. Be to, bendradarbiavo Policijos

Inž. A. Nasvytis be laimėtų taurių, Clevelandietį Benediktą Butkų dar apdovanoja kaip atsižymėjusį sportininką praeitame sezone. Dirvos nuotrauka

žurnale, tremties liet. periodinėj spaudoj, JAV--Dirvoj, Vienybėj ir kt. Iš savo specialybės parašė vieną kitą str. Liet. Enciklopedijai, Kiek turiu žinių, velionis bandė savo jėgas ir grožinės literatūros baruose. Praėjusį sezoną literatūriniam Su-batvakariui jis davė vieną savo patriotinį eilėraštį, tikrai stiprų formą ir turiniu, kuris autorių spėjikams sudarė nemenką mįslę.

Prabėgom suminėta Dr. Bruno Kalvaitio darbų santrauka rodo, kad jis buvo veiklus, energingas ir kūrybingas vyras. Savo vidine stiprybe, savo principingumu, savo tyru žmoniškumu jis buvo mūsų gyvenimo šviesus pragiedrulis. Griaudžioj vienvėny ir gedule liko jo mylima žmona Elena, liko sesuo Alė ir dvi se-

serys užjūriuose, liko trys broliai. Jeigu žodžiai šiuo atveju gali ką nors reikšti -- jiems visiems giliausia užuojauta. Iš-tikro, neapsakomai liūdina kai ažuolai griūna, kai mūsų gretos taip regimai ir apčiuopiamai pradeda retėti.

St. S.

* UŽPROTESTAVUS Viduržemio pajūrio miestams, Prancūzija susilaikė nuo atominį atomatų skandinimo jūroje. Susaukta speciali komisija, kuri turės nustatyti, ar tai sukelia pavojų.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

KALĖDOS IR NAUJI METAI ARTĖJA

SIŪSK DRABUŽIŲ DOVANŲ SIUNTINIUS SAVO DRAUGAMS IR GIMINEMS! SIŪSK DABAR -- SIŪSK PER

Cosmos Parcels Express Corp.

Licensed by Intourist

Kiekvienas siuntinys apdraustas. Pristatymas garantuotas. Gavėjas nieko nemoka.

Visuose mūsų skyriuose yra rudens ir žiemos reikalingi dideli pasirinkimai daiktų žemomis kainomis. Aplankykite mūsų jums artimiausį skyrių, kur gausite visas informacijas.

NEW YORK 3, N.Y., 39 - 2nd Avenue -- Tel: AL 4-5456
BROOKLYN 7, N.Y., 600 Sutter Avenue -- Tel: DI 5-8808
LAKEWOOD, N.J., 126 - 4th Street -- Tel: FO 3-8569
PATERSON 1, N.J., 99 Main Street -- Tel: MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street -- Tel: LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson Street Tel: HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury Street -- Tel: SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 9350 Jos. Campan -- Tel: TR 3-1666
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th Street -- Tel: TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Avenue -- Tel: BR 8-6966
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter Street -- Tel: FI 6-1571
NEWARK 3, N.J., 428 Springfield Avenue -- Tel: BI 3-1797
PHILADELPHIA 41, Pa., 4925 Old York Rd. -- Tel: DA 4-4401
SPRINGFIELD, Mass., 1716 Main Street -- Tel: RE 2-7163
WATERBURY, Conn., 6 John Street -- Tel: PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 414 Scribner Ave., N.W. -- Tel: GL 8-2006

PASSAIC, N.J., 211 Monroe Street -- Tel: PR 3-0979
DETROIT, Mich., 7300 Michigan Avenue, -- Tel: VI 1-5355
VINELAND, N.J., West Landis Avenue, Greek Orthodox Bldg. Šis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais

Rumbonių piliakalnis Lietuvoje.

Detroito lietuvių žinios

Su B. Urbanavičium atsisveikinus

Rugsėjo 30 d. sustojo plaku-si, veik 87 metus ištikimai tar-navusi, Boleslovo Urbanavičiaus širdis.

Nedaugeliui detroitiešių lietuvių jis buvo pažįstamas: ilgo amžiaus našta, sunkus dėl kas-

tiečių dalia. Štai ir šiomet, prieš pat savo ilgo gyvenimo kelionės galą, rugsėjo 17 d. Balso viešos rinkliavos metu, a.a. Boleslovas, lazdele pasiramsčiodamas, iš ankstauro ryto iškeliauja aukų rinkti.

Boleslovas Urbanavičius

dienės duonos darbas ir jo ramus, primenąs tylaus upelio sruvenimą būdas, nebeleido jam ryškiau pasireikšti visuomeninėje veikloje.

O didis ir taurus lietuvis buvo a.a. Boleslovas Urbanavičius. Ne dėlto, kad jis visą nepriklausomos Lietuvos gyvenimą buvo notaras ir gana turtingas žmogus, bet dėlto, kad jis nepaprastai mylėjo savo gimtąjį kraštą -- Lietuvą ir jo širdis be paliovos degė artimo meile.

Pažinau jį Utenoje, dirbdamas bendrą Savitarpinės Pagalbos šalpos darbą ir tuoj patyriau, kaip nuoširdžiai jis rūpinasi vargan patekusiųjų ir nelaimingųjų tau-

Labai apgailėstauju, rašydamas šias eilutes, kad niekada nepaprašiau jį papasakoti savo ilgo gyvenimo atsiminimų. Be abejo, jų daug įdomių ir reikšmingų nusinėšė į mirusiųjų miestą, iš kurio niekas nebekalba. Tik iš velionio našlės ir seniau jį pažinusiųjų patyriau, kad B. Urbanavičius gimė 1873 m. lapkričio mėn. 25 d. Linskių kaime, Užpalių valsč., Utenos apskr. Pradinę mokyklą baigė Rokišky, gimnaziją -- Panevėžy, o Petrapily studijavo teisę. Už patriotinės dainas ir lietuvišką veiklą sėdėjo kalėjime.

Iki Lietuvos prisikėlimo gyveno Rusijoje, kur matė ir visas

Grupė brooklyniečių, dalyvavusių išvykoje į Rinkinių sodybą, Shirley, N.Y. Iš kairės: L. Rinkinienė, V. Dovydaitis, P. Pusnikas, W. Rinkinas, O. Bažauskienė, O. Dovydaitienė.

K. Bažausko nuotrauka

KIEK YRA LIETUVIŲ HAVAJUOSE

(Atkelta iš 3 psl.)

Kadangi klimatas būna visą laidieną, kad saulė nešviestų. Vargu galima pamiršti tuos švelnius vėjelius kurie nuolatos, lyg kokia švelnių plunksnų vėduokle, glostytė glostytė. Oras gana sausas, temperatūros svyravimai tarp dienos ir nakties nedideliai.

revoliucijos baitsybes. 1919 m. grįžo Lietuvon ir tuoj buvo paskirtas notaru Utenoje. Vėliau tom pačiom pareigom perkeltas į Rokiškį, iš kur, tik bolševikams Lietuvą okupavus, išmetamas.

Buvo artimi bičiuliai su a.a. prezidentu A. Smetona, aktyvus tautininkas ir šaulys. Raudonajai pabaisai antrą kartą besitartinant į Lietuvą, kaip ir daugelis, skaudžia širdimi palieka ją ir su šeima atsiduria Vokietijoje. Į šią šalį atvyko 1949 m. ir apsigyveno Detroito, Spalio 3 d. iš D. Brazio kopyčios, šv. Antano parapijos bažnyčioje, kleb. kun. V. Stanevičiui atlikus bažnytinės apeigas, į gražiąsias Holy Suphulcher kapines giminių ir artimųjų būrelio palydėtas.

Litūdesys suspaudė velionio našlės, Marijos, dukrelės Aldonos, žento, V. Leito, Lietuvoj likusio sūnaus Domo ir jo artimųjų širdis, o pageltę auksiniai rudens lapai, krisdami ant naujai supulto kapo, tyliai šnabžda: "Dar valandėlė -- tu ir vėl būsi su savaisiais, Boleslovi!"

K. Jurgutis

Kadangi klimatas būna visą laidieną, kad saulė nešviestų. Vargu galima pamiršti tuos švelnius vėjelius kurie nuolatos, lyg kokia švelnių plunksnų vėduokle, glostytė glostytė. Oras gana sausas, temperatūros svyravimai tarp dienos ir nakties nedideliai.

Gal įdomu, kaip havajietiška skambėtų mūsų vardai, pav.; Antanas - Akoni, Andrius - Anelu, Elzbieta - Elikapeka, Jurgis - Keoki, Juozas - Iokepa, Juzė - Kepina, Marytė - Malia, Rūta - Luka, Rožė - Loke.

Specialių terminų pasaulio šalims vadinti havajiečiai neturi. Kryptis nurodoma atsižvelgiant į jūrą, kalnus ir gyvenvietę. Taip, pav., mauka reiškia link kalnų, makai -- link jūros ir ewa -- link miesto, gyvenvietės.

Vieną dieną pradėjome skaičiuoti, kiek yra lietuvių, gyvenančių Havajuose. Kas žino, gal užtektų jų įsteigti bendruomenės skyrių.

Mielai Bronei Jameikienėi tariant, sudarėme tokį sąrašą: 1. Algirdas Alksninis su žmona Danute ir dviem dukrelėmis, atlieka karinę prievolę laivyne, 2. Aldona Bal (Grubliauskaitė), gailėstingoji sesuo, 3. Stanley Bayko (Baikauskas), inžinierius.

DAR VIENA PAMOKA

Kokią riziką imasi keliaujan-tieji anapus geležinės uždangos, gerai matyti iš Tėviškės Žiburių paskelbto pranešimo. Apietai rašoma:

"Jau viso pasaulio spauda rašė, kad rugpjūčio 29 d. Varšuvoje buvo suimtas lenkas Kanados pi-

4. Fred E. Bakutis, jūrų kapitonas.

5. Albert J. Bernatowicz (Bernatavičius), botanikos profesorius Havajų universitete.

6. Davis - Davidaitis, turi dvi meno galerijas.

7. Bronė Jameikienė, visų lietuvių globėja.

8. Jenkins - Jankauskas (Žilionis), bendradarbiauja laikraščiams "Nepriklausoma Lietuva" ir "Keleivis".

9. Jenkins, Jr., sūnus ankščiau paminėto, agronomas.

10. Vytautas Kronkaitis.

11. Petras Laura (Laurinaitis)

12. Aldona Look (Vizbaraitė).

13. May Ann Kee, Sears & Roebuck tarnautoja.

14. Emily Menagh, Amerikoje gim. lietuvaite.

15. Alfonsas Rimutis Raimundas Nevardauskas.

16. Vienuolė Mariel (Vilkevičiūtė).

17. Vienuolė Teresita.

18. Jonas Kęstutis Šimonis, atlieka karinę prievolę.

19. Mary Trainowicz, gim. Lietuvoje.

20. William Trainowicz, anksčiau paminėtos sūnus.

21. Grublin (Grubliauskas), Aldonos Bal tėvas, Atvyko pastoviai gyventi.

22. Francis A. Cunningham, Jr.

23. Bill Garby.

24. Martin Kaslauskis.

25. Capt. Anthony Paulionis.

26. Edward J. Pazaras.

27. Alex J. Poniatowski.

28. John Shaudys.

29. Agatha Winslow.

30. Seselė vienuolė Serafina.

31. S. J. Adukonis.

32. Edwardas G. Alseika.

33. W. T. Backus.

34. Capt. B. J. Andruska.

Kai kurie šiame sąraše išvardinti lietuviai buvo suminėti Juozo J. Bachuno straipsnyje "Kur tie lietuvių nėra"...

(Žiūr. Dirva, 1959 m. balandžio mėn. 0-13 d.)

Arčiau teko susipažinti su Alksninių šeima. Jie gyvena Pearl City, prie Pearl Harbor uosto. Malonu buvo juos aplankyti, kartu pasimaudyti ir pavažinėti po salą.

Kita proga pas bičiulę Brone turėjome luau -- puotą, kurioje be mūsų buvo Alksniniai ir J. B. Atherton. Romantiškoje nuotai-koje smagiai praleidome vakarą.

Turėjome malonumą susipažinti su Havajų telefonų kompanijos prezidentu J. Ballard Atherton. Jo proseneliai įsikūrė Havajuose labai senai. Jis yra jau ketvirtos kartos ainis, gyvenantis Havajuose. Jo giminė daug prisidėjo prie Havajų išsivystymo. Tai labai malonus žmogus.

Turi didelį namą netoli universiteto, o giliau saloje yra jo vasarvietė, labai didelė ir graži vieta. Didelis namas, slėnyje u-pelis teka, daug aukštų krioklių. Įvairiausi tropiški augalai sudaro kultūringų džunglių vaizdą.

Rugpjūčio 3 d. į Havajus atskrido Viceprezidentas R. M. Nixon su poniu nuo kur pradėjo rinkimų kampaniją. Jie buvo labai gražiai sutikti. Kelionis progomis turėjome malonumą juos iš arti matyti.

Havajai labai vilioja kiekvieną čia pastoviai įsikurti, bet daug ką sulauko brangesnis pragyvenimas ir žemesni atlyginimai. Havajai palieka daug malonių neišdildomų įspūdžių.

Grįžus prie kasdienybės, vis dar atrodo, kad sapnavome gražų sapną.

Aloha, Havajai!

lietis Tadeusz Koyer, nuvykęs ten aplankyti savo motinos, suimtas tik pora valandų prieš išskridimą atgal.

Laisvojo pasaulio lenkiška spauda nurodo, kad gyvendamas Kanadoje Koyer jokia veikla nepasižymėjęs, bet dar 1944 m. veikęs pogrindyje Lenkijoje prieš nacius, o taip pat ir prieš komunistines grupes. Turėdamas tai galvoje, jis vizos neprašęs per kelionių agentūras, bet pats kreipėsis į Lenkijos gen. konsulą Montrealy Kęstrzynskį, kuris jį užtikrinęs, jog visokia karo metu veikla yra apimta amnestijos įstatymo, tad ir jis negalys laukti jokių nemalonumų. Ir bendrai visada buvę tvirtinama, kad kiekvienas, kuriam bus duota viza, galės laisvai grįžti, o tiems, kuriems galėtų būti kokių nemalonumų, vizos nebūsią duodamos. Tad dabar kyla klausimas ar Koyer buvo specialiai paspėsti spąs-tai ar jį sulaukėtie organai, kurių nebuvo atsišlausta jam duodant vizą?

Nors jis yra Kanados pilietis, bet apie jo suėmimą niekam nebuvo pranešta. Tik kai oficialiai pasiteiravo apie jo likimą Kanados ambasada Varšuvoje, buvo atsakyta, kad jis esąs suimtas dėl veiklos okupacijos laikotarpy, kad tuo tarpu esąs vedamas tar-dymas, kurį baigus jis būsias teisiamas. Šiame atsakyme visiškai neminima, kad jis jau po karo buvo iš lėktuvo numestas į Lenkiją ir ten išbuvo apie pusantūrą metų. Pagaliau jis buvo suimtas, bet pakeliui į kalėjimą buvo draugų išvadotas ir paspruko į užsienius.

Po kurio laiko Kanados konsului Varšuvoje buvo leista suim-tąjį aplankyti kalėjime. Ambasa-da bergi sako, tuo tarpu negalinti daryti nieko. Ji turinti palaukti, kol bus suformuluoti kaltinimai, kuriais remiantis jis suimtas. Tuo tarpu tik spaudos agentūros iš Varšuvos yra paskelbusios, kad Koyer esąs kaltinamas dėl nužudymo kelių komunistinių partizanų Lenkijoje 1944 m. -- pagal vieną variantą 9, pagal kitą -- 4 partizanų ir vieno mokytojo. Jis, esą, jau prisipažinęs tai padaręs.

Lenkijos konsulas Montrealy Kęstrzynskis, paklaustas dėl Koyer suėmimo, atsakė tuo reikalu negavęs dar jokių informacijų. Pasak jo, visi betkieno pogrindiniai veiksmai karo metu esą apimti amnestijos, išskyrus bendravimą su naciais. O Koyer prieš išvykdamas jam savo gyvenimo visiškai nepasakojęs, visiškai nesiaiškinęs savo teisinės padėties, o tik teiravęsis apie gyvenimo sąlygas Lenkijoje.

Ši byla lenkiškąją visuomenę laisvajame pasauly labai suerzino ir kelionės į Lenkiją, be abejo, labai sumažės, nes plačiai garsintas principas, jog gautoji viza yra tikriausia garantija, kad žmogus galės sugrįžti, jau sugriautas. Tai aiškus įrodymas, kad Kanados užsienių reikalų ministerija, savo piliečiams duodama užsienio pasus ne be reikalo prideda perspėjimą lapelį, kad su juo galima vykti visur drąsiai, išskyrus už geležinės uždangos, ypač jei kas yra tengimės ar net kieno tėvai ten yra gimę, nes tie kraštai tokiuos asmenis laiko savais piliečiais ir Kanados valdinės įstaigos savo piliečiams dažnai gali ten negalėti nieko pagelbėti.

Koyer žmona buvo nuvykusi į New Yorką, norėdama kaip nors pasimatyti su Gomulka (Lenkijos kompartijos gen. sekretorius), dalyvaujančiu JT posėdžiuose, betgi jai nieko nepasisėkė pasiiekti, nors ir Kanados užsieninių r. ministeris Green Kanados delegacijos prie JT nariams buvo įsakęs teikti Koyerienei visokią paramą. Šiaip Kanada nieko negalinti padėti."

JŪSŲ DRAUGAMS

**DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA**

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai **p a d a r y k i t**:
pasiūpinkit, kad jie gautų **D I R V Ą**!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

D I R V A
6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

PRADEKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovana, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovana).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

**GERESNIŲ Namų Statytojai
pasirenka MONCRIEF
ŠILDYMA ir ORO VENTILIJACIJĄ**

THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

LIETUVIŠKI SCRIAI. JUODA DUONA. AUŠČIAUSIOS RŪSIOS RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI. PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAIUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per pašta.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No.

Street

City

State

CleveChecks

SPECIAL BUDGET CHECKING ACCOUNTS

REGULAR CHECKING ACCOUNTS, TOO • USE THE ONE BEST FOR YOU!

The Cleveland Trust Company

70 CONVENIENT BANKING OFFICES
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Alekui Baniui, aktyviam BALF veikėjui ir Lietuvių salės direktoriui, spalio 20 d. suėjo 65 m. amžiaus sukaktis.

• Teresė Stasaitė spalio 23 d., Chicagoje, BALF rengiamam koncerte, atliks dailę meninės programos, šokdama baletu šokius.

• Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu vakaro, įvykstančio lapkričio 19 d., pelnas eis svietinės pagrazinimui. Prašoma kvietimus įsigyti iš anksto klube ir pas direktorius. Vakaro programą atliks Vaidilos teatras. Šokiams užsakyta puiki muzika.

• Lietuvių Svetainės direktorių posėdyje, įvyksiam spalio 17 d., advokatas Chalko paaikšino "Lithuanian Village" bendrovės isteigimo teisinius klausimus ir, visiems direktoriams bei vykdomojo komiteto nariams pasirašius, padarytas pirmas žygis tokia bendrove įsteigti.

• Lietuvių Salės Bendrovės direktija prašo atsiliepti tuos šerų savininkus, kurie jau per eilę metų nepasirodo metiniuose šerinkimose ir kurių adresai direktijai nežinomi. Kas apie juos ką žino — kur jie randasi, prašomi pranešti salės direktijai šiuo adresu: Lithuanian Hall, Inc., 6835 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio, arba pranešti telefonu: EX 1-1143. Direktija prašo ši pranešimą paskelbti ir kituose laikraščiuose.

• Liet. gailest. seserų susirinkimas — išvyka į Akroną pas p. Baltrukėnus — 216 Hollywood Ave., įvyks spalio 30 d., sekmadienį. Dėl kelionės priemonių, išvykimo laiko ir susitikimo vietos skambinti telefonu: IV 1-9451 arba ER 1-5266. Visos gailest. seserys prašomos atsiliepti.

DEMESIO — JAUNIME

Studentai ir moksleiviai, Halloween proga, dalyvaukite KAUKIŲ BALIJE, kurį ruošia Clevelando moksleivių ateitininkų Maironio kuopa spalio mėn. 28 d., penktadienį, 7:30 val. vak., Čiurlionio namuose. Dalyvaukite su Halloween kostiumais.

Bus įvairiausi žaidimai, puikios vaišės, įdomiausių kostiumų rinkimai, šokiai ir daug kitų įdomybių.

Įėjimas tik 50 centų. Laukiam visų... planuokit savo kostiumus dabar!

Moksleivių Valdyba

Išnuomojamas 5 kamb. butas

naujai dekoruotas. Teirautis:

Staples Cleaners
6702 Superior Ave.
Tel. EX 1-9983

Labai prieinama kaina geras namas

Šv. Kazimiero parapijos rajone, 4 miegamų, vienos šeimos. Gaso šildymas. Kilimai, 4 k. baldai. Apsauginės užuolaidos. Kaina greitai pardavimui. Šaukti CE 1-7834. (17, 19, 21)

Praeitą sekmadienį pas Pijų Žiūrį, 68-tojo gimtadienio proga buvo susirinkęs būrelis clevelandiečių pasveikinti sukaktuvininką. Prieky iš kairės: Gruodis, Braziulis, Staniškis, Stovi: Puškoriūtė, Staniškienė, Barzdukienė, Bielionienė, Barzdukas, Hipatija ir Pijus Žiūriai, Bielionis, Puškorienė, Puškoriūtė, Tamulionis.

V. Braziulio nuotrauka

ALEKSANDRYNO PIRMAI TOMUI PASIRODŽIUS

Lituanistikos Institutas kultūrinei visuomenei davė pirmąjį savo mokslinį leidinį, kuris yra būdingasis Vaclovo Biržiškos veikalas — ALEKSANDRYNAS. Veikalą išleido, t.y., atliko spausdinimo rūpesčius ir apmokėjo spaustuvės (Morkūno) išlaidas L. B. Kultūros Fondas, o paruošimą veikalui spaudai atliko Lituanistikos Institutas, pirmaujant prof. M. Biržiškai ir prof. P. Jonikui.

Tuo išleidimu yra įvykdytas sudėtingas uždavinys: išleistas

nepaprastas leidinys, kuris seniai lietuvių visuomenei buvo žinomas, seniai jo pasirodymo buvo laukiama; atliktas didelis patarnavimas lituanistikai ir kultūros istorijai, nes įvykdytas darbas (turint galvoje pilną ALEKSANDRYNĄ), lygintinas su Lietuvių Enciklopedijos išleidimo darbu. Ilgą laiką buvusi tylos apgaubta Lituanistikos Instituto būklė įgavo esminį realinį savo įsikūrimo patvirtinimą: turi pirmąjį savo vardu išleistą leidinį — ALEKSANDRYNĄ.

Ir savo pavidalu ALEKSANDRYNAS tinka statyti šalia Lietuvių Enciklopedijos, nes šis leidinys yra visai to pat tipo ir tos pat formos. Ir veikalas yra labai rūpestingai paruoštas. ALEKSANDRYNO prakalbose kalba Lituanistikos Instituto Prezidentas Dr. P. Jonikas, vyriausias leidinio redaktorius prof. M. Biržiška (paaiškina ALEKSANDRYNO vardą) ir leidėjas — Kultūros

Fondas. Tos prakalbos paaiškina veikalą užuomazga, tapimą mūsų literatūros istorijos lobynu ir pasirodymą šio leidinio pavidalu.

Šis tomas apima 100 autorių, pradedant nuo pirmosios lietuvių literatūros istorijos datos 1475 m., t.y., gimimas pirmojo rašytojo Mikalojaus Hussovianaus ir baigiant šimtuosiu rašytoju Pradriku Kristupu Rabe. Veikalą paruošė įdėtas vadydas (indeksas) sudaro įspūdingą mokslinį šio darbo išbaigimą. Yra vienas tikras dalykas: nebus lituanisto, kuris nesirūpintų įsigyti ALEKSANDRYNO, ir nebus parašoma lietuvių literatūros veikalas nesinaudojant šiuo lobynu. Tokia yra veikalas prasmė, tokia jo svarba.

Čia tuo tarpu tenorima veikalą paminėti, pranešant jo pasirodymo faktą. Iš tikrųjų, ALEKSANDRYNAS prabilsta į visuo-menę dviejų organizacijų balsais: Lituanistikos Instituto ir Kultūros Fondo. Abi organizacijos turi kilnius tikslus. Lituanistikos Institutas apima speciales mokslines lituanistikos sritis, o Kultūros Fondas turi bendrus kultūrinius tikslus. Lituanistikos Institutas yra savaranki organizacija, o Kultūros Fondas yra Lietuvių Bendruomenės veikimo šaka. ALEKSANDRYNUI išleisti Lit. Inst. buvo kreipęsis į K. Fondą ir buvo susitarta atlikti šį knygų leidimo darbą.

Dabar galima būtų laukti, kad ALEKSANDRYNUI pasirodžius, mūsų žmonės kreipstų į Lituanistikos Institutą, į Kultūros Fondą su klausimais ir pasiteiravimais. Karsčiausias klausimas galės būti — kas yra daroma tolimesniam ALEKSANDRYNO tomasams leisti? Galėtų atsirasti pasiūlymų. Dr. P. Jonikas, reikia manyti, tokiais dalykais labai domėjosi.

Algis Džiugas

VILNIAUS DIENA TORONTE

Vilnius dienos minėjimas įvyko spalio 16 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Trumpa įvadine kalba minėjimą pradėjo Kanados Lietuvių Vilniečių Toronto skyriaus pirmininkas B. Saplys.

Tai dienai pritaikytą pasiskaitė Aleksandras Dundulis iš Chicago. Prelegentas, nušvietęs lenkų aspiracijas ir kėslus į mūsų sostinę Vilnių, kvietė visus budėti, kad tuo reikalu, kada jis iškils politinė plot-

mėj — neprimiegotume. Gana plačiai buvo atvaizduota švietimo padėtis ir lietuvių tvirtas ir didvyriškas nusistatymas kovoje su okupantu.

J. Preikšaitis, sveikines šaulių Putvio kuopos vardu, pareiškė, kad šaulių parama, laisvos ir nedalomos Lietuvos klausimu, bus užtikrinta.

Po pertraukos solistė J. Liustikaitė padainavo: "O tėvynė manoji", "Keleivis" ir "Argi kaip varpo garas" (iš operos La Wally). Solistė tikrai jautriai, savo pasigėrėtinai gražiu balsu, palietė kiekvieno klausytojo širdies pačią jautriausiąją stygą ir susilaukė tuo pačiu nuoširdaus įvertinimo. Neperstojamu plojimu buvo iššaukta padainuoti dar bent vieną dalykėlį. Padainavo žinoma, bet gražų "Oi greičiau, greičiau".

Solistei akomponavo jauna ir gabi pianistė D. Skrinkskaitė.

Jaunimo choras, kurio sąstatą sudaro mokyklinio amžiaus vaikai, padainavo ketvertą lietuviškų dainų. Jų dainos buvo nuoširdžiai ir šiltai sutiktos. Jaunimo chorui vadovauja kun. B. Pacevičius.

Meninės dalies pranešėjo pareigose buvo S. Jokūbaitis.

Po uždarmojo L. Tamošausko žodžio Lietuvos Himnu baigta Vilniaus dienos programa. P. V.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

ELECT

HARRY J. PEKAREK COUNTY TREASURER

HONEST - HAS THE ABILITY AND
WELL QUALIFIED REPUBLICAN

General election November 8, 1960

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

ELECT...

ALBERT D. NESBITT JUDGE

COMMON PLEAS
COURT

Division of Domestic Relations

JANUARY 8, 1961 TERM

WHY YOU SHOULD ELECT Albert D. NESBITT, Judge:

His educational superiority, his intellectual maturity, his youthful vitality and his long and extensive experience is needed to remove the backlog of Domestic Relations cases which have plagued the Court and contributed greatly to delinquency, lawlessness and other social disturbances in our community.

• EDUCATION

High School (Honors) — B. S. (Electrical Engineering) — LLB (Cum Laude)
DOCTOR of JURI SPRUDENCE

• EXPERIENCE

Engaged in law practice in State and Federal Court for 20 years.
Taught law at Cleveland Law School and Cleveland-Marshall Law School (Conflicts of Law).

Member — Cuyahoga County Bar and American Bar Association.
Trustee of Cuyahoga County Bar Ass'n. for 16 years.

YOUR RIGHT AND LIBERTY ARE ONLY AS GOOD AS THE JUDGES YOU ELECT.

Nesbitt for Judge Committee — Joseph Alexander, Chairman

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

DIRVA

Nr. 121

1960 m. spalio 21 d.

KAS IR KUR?

• J. ir M. Bačiūnai, ilgiau paviešėję Londone pas Lietuvos ministerį B. K. Balutį, aplankys Vasario 16 Gimnaziją ir kitas lietuvių kolonijas, o po to per Olandiją išvyks atgal į JAV. Čia žada būti apie lapkričio 8 d.

• Pietų Amerikos lietuvių kongresas įvyks gruodžio 3-5 dienomis Buenos Aires, Argentinoje. Kongresą remia visos Pietų Amerikos valstybių patriotiškosios organizacijos. Tikimasi, kad atstovai atvyks iš JAV ir Kanados.

• Dr. Milda Budrienė Illinois Universitete dėstys bebaigiantiems studentams apie alergines ligas.

• Bronius Bajerčius, iš So. Boston, Dirvos 45 m. sukakties proga atsiuntė \$5.00 auką.

• Dr. A. Gerutis, Lietuvos diplomatinės tarnybos patarėjas, dalyvavo Pabaltijo Tautų Tarybos pasitarime Hannoverėje ir po to kelių dienų atostogoms nuvyko į Helgolando salą.

• Kazys Baronas, Dirvos bendradarbis iš Hamiltono, vyksta ilgesnės kelionės į Europą. Lankysis Vokietijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir kitur.

• Knygų išpardavimas, kurį ir šiemet paskelbė Gabijos leidykla, bus iki gruodžio 31 d. Kai kurios knygos atpigintos net iki 90 nuoš. Prašykite katalogo šiuo adresu: Gabija, 87-85 95 St., Woodhaven 21, N. Y.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

DR. STEPONUI STANKUI

mirus, jo žmoną ELZBIETĄ ir visus artimuosius

užjaučia ir drauge liūdi

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Centro Valdyba

Kolegai filisteriui

DR. STEPONUI STANKUI

mirus, jo žmonai ELZEI ir artimiesiems reiškia
gilią žuojautą

Jonas Našliūnas

Filisteriui

DR. STEPONUI STANKUI

mirus, jo žmonai ELZBIETAI nuoširdžią užuojautą reiškia

Korp! Neo-Lithuania
Čikagoje

Korp. Neo-Lithuania filisteriui

DR. STEPONUI STANKUI

mirus, jo žmonai ELZEI ir artimiesiems reiškia
širdinga užuojautą

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris

Mūsų geram bičiuliui

DR. STEPONUI STANKUI

mirus, giliai užjaučiame mielą ELZBIETĄ JASEVICIŪTĘ-STANKUVIENĘ ir kitus artimuosius

Gaidžiūnų šeima

DR. BRUNO KALVAIČIUI

mirus, jo žmonai ELENAI, broliams, seserims ir kitiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Janulevičių šeima

Mūsų mielam prieteliui

MIKUI KAMINSKUI

mirus, jo žmoną VLADISLAVĄ, sūnų EDUARDĄ ir dukrą EVELINĄ nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

Janulevičių šeima

Vytauto Didžiojo šaulių kuopos vyrai išskilmėse prie Jaunimo Centro Chicagoje, kur į Laisvės Kovų paminklo pamatus buvo įmūryta Lietuvos žemės sąjauja, paminklo statymo aktas ir kiti dokumentai. Iš kairės: J. Jasinskas, K. Ulevičius, J. Laurinaitis, Z. Urbonas, S. Bagdonas, A. Kvečas ir P. Tomkevičius.

B. Beržinio nuotrauka

Tų lietuviškų filmų buvo verta pasižiūrėti

LOS ANGELES, Calif.--Spalio 16 d. Los Angeles lietuvių vyčių kuopos pastangomis visuomenė buvo rodomi trys Povilo Jasiukonio lietuviški filmai: 1. Tremties Mokykla, 2. Lietuva -- Europos nugalėtoja ir 3. komp. B. Budriūno choro ir tautinių šokių ansamblio keletas pasirodymų (trumpas dokumentinis spalvotas filmas).

Apie du pirmuosius filmus jau ne kartą spaudoje buvo rašoma ir jie dabar jau rodomi įvairiose lietuvių kolonijose. Apie juos nebe daug ką naujo būtų galima pasakyti, nebent duoti tų filmų kritiką, bet šiuo atveju su kritika vargu būtų begalima sukurti geresnius filmus. Tam reikėtų pirmiau išugdyti talentus, pastangas ir lėšas. P. Jasiukonis yra ta-

lentingas ir išmokslintas filmų gamybos specialistas, ir ateityje galime sulaukti vis naujų jo filmų, įsigu tik tinkamai parėmsime jo pastangas.

Losangeliečiai minėtų filmų seansuose turėjo tik vieną išskirtinę privilegiją -- vieną iš sportinio filmo herojų, krepšininką Praną Lubiną matyti ne tik ekranė, bet ir čia pat salėje. Maža to, jis atvyko ne vienas, bet visa šeima: prieauglis ir žmona amerikietė, kuri yra karštesnė Lietuvos patriotė už daugelį lietuvių ir pati savo laiku žaidusi Kaune LFLS moterų krepšinio komandoje. Prieš filmus Pranas Lubinas pasakė turiningą įžangos žodį, prisimindamas motaikas iš tų metų, kai jo vadovaujama Lietuvos krepšinio rinktinė laimėjo dukart Europos krepšinio pirmenybes.

Jūsų bendradarbio užklaustas, P. Lubinas labai entuziastingai atsiliepė apie "Lietuvą -- Europos nugalėtoją".

--Tas filmas, -- pareiškė Lubinas, -- ne tik vyresniems, bet ir jaunesniems, visiems lietuviams ir kartu amerikiečiams labai vaizdžiai parodo, ką Lietuva sporto ir kitose srityse buvo pasiekusi per 20 nepriklausomo gyvenimo metų. Kitos tautos nežinau per tokį trumpą laikotarpį galėdavo tiek daug pasiekti.

Filmas parodo seną lietuvių tautos kultūrą, jos palaipsnių augimą ir jos gražiausius laimėjimus: politinius, ekonominius, kultūrinius ir sportinius. Aš esu labai laimingas, kad mano atsivežtos iš Lietuvos pasenusios filmų juostelės ir kiti vaizdai dabar Povilo Jasiukonio buvo taip giliai atnaujinti ir vėl tapo gyvais mūsų didelių išgyvenimų liudininkais...

Šių eilučių autoriui gal nepriktų plačiau leisti į filmo vertinimą, nes jam teko priejotru-pučiuką prisidėti, "paskolinant" savo balsą to filmo garsinei daliai. Tačiau teko būti stebėtoju ir liudininku, kiek daug ir sunkiai yra dirbę P. Jasiukonis ir Alg. Gustaitis. Kai prieš keletą metų filmas buvo pradėtas ruošti, vietoje visko stigo: ir lėšų, ir pavelsų, ir medžiagos, ir kitų priemonių. Tenka tik stebėtis, kiek vykusiai ir daug Jasiukoniui pasisekė atsiekti su tokiais kukliomis priemonėmis.

"Tremties mokykla", Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje gyvenimas, darbai, džiaugsmai ir vargai, sudaryta iš paties Jasiukonio ir V. Gedgaudo atliktų nuotraukų, pavaizduoja mums to lietuviško švietimo židinio Europoje esmę. Senai darytos nuotraukos ne visos yra nusisekusios, o žodinėje dalyje gal kiek per daug tiesioginės propagandos, tačiau netenka abejoti, kad visose lietuvių kolonijose parodytas šis kuklus filmas atgyvins susirūpinimo dvasią tąja lietuviška gimnazija ir gal teigiama atsilieps jos tolesniam rešimui.

Per du to sekmadienio Los Angeles vyčių kuopos vakaro seansus lietuviškų filmų žiūrėjo keli šimtai tautiečių. Tačiau jos vertos, kad ir likusieji keli tūkstančiai jas pamatytų. Tikėsimės, kad jos bus dar rodomos ir vėliau.

-br.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Vienas seniausių Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos Stoke-on-Trento skyriaus garbės narys Vl. Puškariovas su Br. Daunorienė.

Kolegoms

DOMUI IR SOFIJAI ADOMAIČIAMS,

jų motinai ir uošvei Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Korp! Neo-Lithuania ir
L. T. A. Sambūris Čikagoje